

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

за месец май 2021

ч.	д.	Денят е 14 часа, а нощта – 10
1	с	* Велика събота. Св. прор. Йеремия (Сутринта - Вечерня и св. Василиева литургия) (Тип. с. 452)
2	н	† Възкресение Христово - Пасха (Тип. с. 454-457) (Вечерня в първия ден на Пасха) (Тип. с. 458)
3	п	† Възкресение Христово - Пасха. Св. мчци Тимотей и Мавра. Преп. Петър, еп. Аргоски чудотворец. Св. ап. и ев. Марк (Тип. 265, т. 1)
4	в	† Възкресение Христово - Пасха. Св. прлмчца Пелагия. Св. ап. Яков Заведеев (Тип. с. 277, т. 1, вж. също с. 278 заб.)
5	с	* Светла сряда. Св. цар Борис-Михаил. Св. Атанасий Велики. Св. вмчца Ирина. Преп. Иеракс Египетски (Блажи се)
6	ч	* Светли четвъртък. Св. вмчк Георги Победоносец. Св. прав. Иов Многострадални (Гергьовден) (Тип. с. 265, т. 1)
7	п	* Светли петък. Живоприемни източник. Св. мчк Акакий. Св. Авив, еп. Некрески (Тип. с. 458) (Блажи се)
8	с	* Светла събота. Св. ап. и ев. Иоан Богослов. Преп. Арсений Велики
9	н	† 2 Неделя след Пасха - Томина. Св. прор. Исаия. Св. мчк Христофор. Пренасяне мощите на св. Николай Мирликийски чудотворец. Събор на св. Новоселски мъченици. Гл. 1, утр. ев. 1, ап. Евр. 13:17-21 (с. 424), лит. ев. Ин 20:19-31
10	п	* Св. ап. Симон Зилот. Света София - Премъдрост Божия. Възстановяване на Българската патриаршия
11	в	† Св. равноапостолни Методий и Кирил. Св. свщмчк Мокий (Тип. с. 308, т. 4)
12	с	Св. Елифанй, еп. Кипърски и св. Герман, патриарх Константинополски. Св. свщмчк Ермоген, патриарх Московски
13	ч	Св. мчца Гликерия девица. Св. мчк Лаодикий
14	п	Св. Исидор. Св. мчк Иоан Български. Св. Райко Шуменски
15	с	Преп. Пахомий Велики. Преп. Ахилий, еп. Лариски (Отдание на Томина неделя) (Тип. с. 461)
16	н	† 3 Неделя след Пасха - на св. Мироносици. Преп. Теодор Освещени. Св. преп. отци, избити в манастира "Св. Сава". Гл. 2, утр. ев. 4, ап. Деян. 6:1-7 (с. 16), лит. ев. Мк 15:43-16:8 (Тип. с. 462)
17	п	* Св. ап. Андроник. Св. мчк Николай Софийски. Събор на св. Баташки мъченици
18	в	Св. мчци Теодот Анкирски, Петър и др.
19	с	Св. свщмчк Патрикий, еп. Брусенски, свщмчци Акакий и др.
20	ч	Св. мчк Талалей. Св. Лидия
21	п	* Св. велики царе равноапостоли Константин и Елена (Тип. с. 318, т. 3)
22	с	* Св. мчк Василиск. Св. мчк Иоан-Владимир, княз Български, чудотворец (Отдание на Неделя на мироносиците) (Тип. с. 463)
23	н	† 4 Неделя след Пасха - на Разслабения. Св. Михаил Синадски. Св. Мария Клеопова, мироносица. Гл. 3, утр. ев. 5, ап. Деян. 9:32-42
24	п	Преп. Симеон Дивногорски. Ден на Българската просвета и култура и на славянската писменост (Молебен)
25	в	* 3-то намиране на честната глава на св. Иоан Кръстител (Отдание на Неделя на разслабения) (Тип. с. 320, т. 2)
26	с	* Преполоwienie. Св. ап. Карп. Св. мчк Георги Софийски, Най-нови
27	ч	Св. свщмчк Терапонтий. Св. мчк Терапонтий Софийски. Св. Иоан Руски Изповедник
28	п	Преп. Никита, еп. Халкидонски. Преп. Софроний Български
29	с	Св. Александър, патр. Александрийски. Мчца Теодосия девица
30	н	† 5 Неделя след Пасха - на Самарянката. Преп. Исакий Далматски. Св. Емилия. Гл. 4, утр. ев. 7, ап. Деян
31	п	Св. ап. Ермий. Св. мчк Ермей

За да видите изображението по-голямо, моля натиснете с десен бутон на мишката върху него и изберете от падащото меню опцията "Отвори изображението в нов раздел" с левия бутон.

100 ГОДИНИ СЪЮЗ НА СЛЕПИТЕ В БЪЛГАРИЯ Един век изпълнен с борба за права

Генератор за развитие на човешката цивилизация е стремежът към равнопоставеност и подкрепа на различни социални групи в неравнопоставено положение. В основата на всеки човешки прогрес стои знанието и световното организирано движение на слепите не прави изключение в тази посока. През 1774 г. Валентин Аюи в Париж поставя началото на модерното образование на хората с увредено зрение, създавайки първия институт за слепи. Съгласно една неофициална статистика в началото на XX век в Европа функционират 188 учебни заведения от подобен характер. За щастие България не изостава от този процес и през 1905 г. в София отваря врати Държавният институт за слепи. Неговите първи възпитаници осъзнават необходимостта от обединени усилия в борбата за отстояване на правата си и промяна на обществените нагласи към тях. В протокола на една от най-важните сбирки за подготовка на учредяването на бъдещата организация на слепите е записано: "Днес 14 октомври 1920 г. подписаните: Н. Диклич, Ст. Орозов, Ст. Ненков, Ф. Методиев, П. Манев и В. Ангелов - събрани на съвещание в салона на бирария "Малкия Батенберг" - София, разгледахме положението и условията за живот, при които са поставени да живеят и се развиват всички слепи в България. Намерихме, че за слепите не се полагат абсолютно никакви грижи, особено след завършване курсовете на Института, което се оказва пагубно върху самостоятелната проява на техния труд и ги оставя в мъчително положение да бъдат в тежест на близките си. От друга страна българското общество не познава делото на слепите и се отнася с недоверие към производителността им".

Пет месеца по-късно на 28 март 1921 г. се учредява най-авторитетната организация на хората без зрение - Дружеството на българските слепи, което от 1946 г. е преименувано на Съюз на слепите в България. Учредителите записват в приетия устав, че негови основни цели са осигуряването на работа за хората без зрение и разкриване на брайлова библиотека.

Първите скромни резултати в областта на трудовата реализация идват със създаването на оркестър на слепи през 1922 г., кошничарска работилница в Бургас през 1925 г. и хор "Балкан" през 1935 година. Организацията ни съвместно със Националното читалище на слепите "Луи Брайл" през този период работи за гарантиране на правото на достъп до информация на незрящите, започвайки издаването на плоскопечатния орган на сдружението списание "Съдба" през 1928 г. и брайловото списание "Вестител" през 1933 г., което се печата в Стокхолм, Швеция.

Големи успехи в областта на защитата на правата на хората без зрение нашата организация постига в периода 1955–1990 година. Тогава е изградена и достига своята кулминация на развитие системата от специализирани производствени предприятия "УСПЕХ" за трудова реализация на слепи. През целия период на функционирането и до днес в нея намират своето трудово поприще над 12 000 граждани със зрителни увреждания. В 100-годишната история на ССБ това е най-мащабната и успешна реализация на правото на труд на хората без зрение, която съществено допринася за пълноценната им интеграция в обществото.

През втората половина на миналото столетие организацията ни реализира и следните по-важни успехи в областта на защитата на правата на нашите членове:

1. Хор "Балкан" с държавен указ от 1.10.1948 г. става професионален, с което се гарантира през следващите 60 години нова възможност за трудова реализация в областта на изкуството на няколкостотин талантиви незрящи певци. През 1986 г. с указ на Министерството на културата формацията е преименувана на хор на слепите "Академик Петко Стайнов".
2. Прието е преференциално пенсионно законодателство за хората с увреждания.
3. Въведени са данъчни облекчения за специализираните предприятия и кооперации, в които работят инвалиди, и за физическите лица с увреждания.
4. Съюзът на слепите в България реализира мащабна жилищна политика. В изградените производствено-битови комплекси и закупените жилища извън тях живеят със своите семейства над 1500 членове на организацията.
5. В четири от производствено-битовите комплекси са функционирали детски градини, а в останалите населени места организацията ни е договаряла подходящи условия за подрастващото поколение на нашите членове.
6. Осигурено е медицинско и стоматологично обслужване на работещите и членуващите в системата на ССБ.
7. Изградени са три рехабилитационни бази за възстановяване и отдих на членовете и работещите в

- системата на ССБ в следните населени места: Шипковски минерални бани - 1955 г., Обзор - 1965 г., Дряново - 1970 година. През 1980 г. сдружението закупува от "Балкантурист" четириетажен хотел на Шипковски минерални бани и прекратява експлоатацията на първоначално придобитата почивна база.
8. Създадена е брайлова печатница през 1950 г., с което започва системното издаване на списания, учебници и помагала за образователния процес, нотни партитури и други.
9. Разкрито е студио за запис на говорещи книги през 1962 г. в което за 60-годишен период са произведени над 8 хиляди аудио книги, учебници и списания.
10. Организирана е първата спартакиада по адаптирани спортове за хората без зрение през 1962 г., след което започват много успешни изяви на незрящите в областта на леката атлетика, ролбала, шахмата, плуването и ски бягането.
11. Полагат се основите на рехабилитацията на хората без зрение чрез разкриване на Националния център за рехабилитация на слепи в Пловдив през 1966 година.
12. Организацията създава условия за участия на нашите членове в концерти, фестивали, национални и регионални събори и други на състави и индивидуални изпълнители в областта на певческото, инструменталното и театралното изкуство, художественото слово и други.

Чрез изброените постижения през XX век Съюзът на слепите в България успява да гарантира правата на хората без зрение в областта на образованието, достъпа до информация, трудовата заетост, пенсионното и здравно осигуряване, медицинската и социална рехабилитация, култура, спорт и други. Настъпилите обществено-политически и икономически промени след 1990 г. сложиха съществен отпечатък върху дейността и развитието на нашата организация. Ръководството на сдружението ни изведе като свой основен приоритет активния диалог с държавните и общинските институции за формиране на нов модел социална политика, отговаряща на европейските стандарти и практики. В резултат на няколкогодишни усилия на нашата организация, Съюза на глухите, Съюза на инвалидите и Националния съюз на кооперациите на инвалидите през 1995 г. е приет първият специализиран "Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите". На основание този нормативен документ ССБ придобива статут на национално представителна организация на хора с увреждания и става член на Националния съвет на хората с увреждания. В продължение на 26 години този консултативен орган към правителството е "кръглата маса", на която заседават представители на държавата, работодателските и синдикални организации, Сдружението на общините и национално представителните организации на и за хората с увреждания. Тази институция активно участва при формирането на националната социална политика чрез приемане на становища по нормативни актове, национални стратегии, програми, анализи и други документи. Законът за защита, социална рехабилитация и интеграция на инвалидите стимулира трудовата заетост на хората с увреждания в специализирана и обичайна работна среда чрез:

1. Данъчни облекчения за работодателите.

2. Финансиране на проекти за:

А) безопасни и здравословни условия на труд;

Б) покупка на оборудване;

В) изграждане на достъпна производствена среда;

Г) приспособяване на работно място за хора с увреждания.

Той регламентира принципите на основните политики за хора с увреждания в различни области на обществения живот.

Поради развитие на обществените отношения беше приет нов Закон за интеграция на хората с увреждания през 2004 година. Тогава към действащите права се добавиха три нови:

1. Месечна добавка за интеграция - тази финансова подкрепа стана факт в резултат на усилията на национално представителните организации на и за хора с увреждания.

Тук е мястото да споменем и за една друга месечна добавка, която през 2000 г. започна да се изплаща на основание КСО в размер на 25% от социално инвалидната пенсия. Тя беше резултат от обединените усилия и продължителни преговори на нашата организация, Съюза на инвалидите, Съюза на глухите и Националния съюз на кооперациите на инвалидите с министъра на труда и социалната политика Иван Нейков. През 18-годишния период на изплащане на двете добавки нашите членове получиха допълнителен доход над 110 млн. лева.

2. Целева помощ за придружител на хора със зрителни увреждания и за жестомимичен преводач на хора с увреден слух - тази добавка стана факт след обединеното предложение на Съюза на слепите и Съюза на глухите. В продължение на 13 години помощта беше изплащана чрез ССБ на база договор с Агенцията за хората с увреждания. Правоимащите лица получаваха до 50 лв. годишно, като за периода организацията ни изплати чрез структурите си над 5 млн. лева. По вече прокараната нормативна пътека при последващи изменения на Закона за интеграция на хората с увреждания към групата на правоимащите лица бяха добавени и сляпо-глухите, инвалидите и лицата с интелектуални затруднения.

3. Балнеолечение и рехабилитация - ежегодно 700-800 наши членове заедно с придружителите си получаваха за тази услуга между 150 - 190 лева.

През 2006 г. ООН прие Конвенцията за правата на хората с увреждания. ССБ и другите организации на и за хора с увреждания – членове на Националния съвет, проведоха многократни срещи с представители на парламента и правителството за ратифициране на този международен договор. Това радостно събитие стана факт през месец януари 2012 година. Започна процес на транспониране на този документ в националното ни законодателство, което даде положителен тласък на политиките за хората с увреждания.

През следващите години наши представители участваха в многобройни работни групи за промени в: Закона за здравето, Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи и Наредбата за медицинска експертиза, в резултат на което процесът за определяне на вида и степента на уврежданията беше прецизиран, времево икономизиран, документално опростен, което доведе до повишаване на ефективността му.

Периодът 2018–2020 г. беше ключов за развитие на законодателството, свързано с правата на хората с увреждания. Бяха приети новите нормативни актове - Закон за хората с увреждания, Закон за социалните услуги, Закон за личната помощ, Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика, Наредба за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията и други. По-долу ще отделим внимание на двата най-обхватни и структуроопределящи политиката за хората с увреждания нормативни акта.

В чл. 5 от Закона за хората с увреждания са определени областите на подкрепа за тази специфична социална група и те са: здравеопазване, образование, трудова заетост, жилищно осигуряване, достъпна среда в урбанизираните територии и обществените сгради, транспорт, култура, спорт, личен живот, обществен и политически живот, правосъдие и други. Този нормативен акт препотвърди действащите подкрепи за специализираните предприятия и работодателите в обичайна среда, наемащи хора с увреждания. Той доразви на качествено ново ниво приобщаващото образование за деца с увреждания, въведе универсалния дизайн като ключово понятие за достъпността на средата и регламентира по-обхватно правата на хората със специфични възможности и формите на реализацията им в различни области на обществения живот.

Някои от новите значими моменти в Закона за хората с увреждания са:

1. Обвързване на социалните плащания в документа с линията на бедност - това е голям успех за национално представителните организации. Той беше постигнат след 10-годишна борба. Тази европейски призната величина, измерваща стандарта на гражданите с цел гарантиране на жизнен минимум, е динамична и се определя ежегодно от тристранния съвет, включващ представители на държавата, национално представителните организации на работниците и служителите и национално представителните организации на работодателите.
2. Създаването на Съвет за наблюдение – той е учреден с цел насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания. Членове на този изключително важен контролен орган, започнал да функционира през втората половина на 2019 г., са представители на:
- четири организации на и за хора с увреждания, определени чрез избор;

- омбудсмана на Република България;
- Комисията за защита от дискриминация;
- Българска академия на науките.

3. Въвеждане на квотния принцип за наемане на хора с увреждания от работодатели в обичайна работна среда и процедури за контрол на изпълнението му с цел увеличаване на възможностите за трудова заетост на хората със специфични възможности. Съгласно него те са длъжни при персонал от 51 работници и служители до 99 да назначат едно лице, а при персонал 100 и над 100 работници и служители - две на сто от средносписъчния си състав.

4. Национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност - основната цел на програмата е изграждане на достъпна среда в съществуващи жилищни сгради и прилежащите им пространства за хора с увреждания и осигуряване на лична мобилност за тяхното социално приобщаване, като се отчитат и специфичните им потребности.

След повече от 10 години дебати, обсъждане и приемане на различни концепции новият Закон за социалните услуги стана факт през месец декември 2019 година.

Тази правна материя беше отделена от Закона за социално подпомагане. Нормативният акт надгражда действащата практика в сферата на социалните услуги за деца и лица с увреждания. Общините се утвърждават като основен двигател на реализацията на политиката в тази област. След определен лицензионен режим и при строг контрол от страна на държавата гражданските организации имат право да се включат в тази дейност. Законът създава нова Агенция за качеството на социалните услуги, която ще отговаря за всички етапи на процеса и трябва да допринесе за повишаване на неговата ефективност. За първи път Законът за социалните услуги регламентира:

1. Приемането на Национална карта на социалните услуги, което дава възможност за регулиране и планиране на развитието на сектора и ще гарантира неговата устойчивост и обхватност.
2. Правото сами да избираме как да ползваме социални услуги.
3. Създаването на необходимите социални услуги, съответстващи на потребностите на хората с увреждания.
4. Интегрирани здравно-социални услуги.
5. Специализирани услуги за хора с увреждания - рехабилитация, дневна грижа, подкрепа за придобиване на трудови умения, различни видове терапия.
6. Безплатни услуги за подкрепа и обучение на членове на семейството, които се грижат в домашна среда за своите близки с увреждания.
7. Заместваща грижа.
8. Публично частното партньорство.

Тук е мястото да отбележим 55-годишните постижения на ССБ в областта на социалната рехабилитация, която е ключова за реализацията на правата на нашите членове. Началото на тази изключително важна дейност за ресоциализацията на хората без зрение е поставена през 1966 г. с откриването на Националния център за рехабилитация на слепи в Пловдив, през чиито обучителни курсове са преминали над шест хиляди и петстотин лица без зрение. През последните 30 години активността на нашата организация довежда до разкриване на мрежа от Центрове за социална рехабилитация и интеграция за хора със зрителни увреждания в градовете Сливен, Ямбол, Бургас, Варна, София, Русе, Перник, Габрово, Тополовград, Шумен, Силистра, Кърджали и Добрич. Те функционират с променлив успех, но по-голямата част от тях трайно са допринесли за интегрирането на повече от 1 300 лица без зрение. ССБ се утвърди като доставчик на социални услуги и в продължение на повече от 10 години чрез конкурс управлява дейността на центровете в Габрово, Русе, Перник и София, които предоставят широк пакет от услуги за социално приобщаване на 254 незрящи потребители.

Мащабната правозащитна дейност на Съюза на слепите в България налага наши представители системно да:

I. Участват в работата на:

1. Комисиите на Народното събрание.
2. Работни групи към различни министерства за разработване на нормативни актове, програми, стратегии и други.
3. Комитетите за наблюдение на Оперативните програми.
4. Областните обществени съвети.

II. Провеждат срещи с президенти, председатели на Народното събрание, премиери, министри,

депутати, изпълнителните директори на агенциите за хора с увреждания, социално подпомагане и по заетостта, областни управители, кметове, главни архитекти и други с цел обсъждане на националните и локални политики за социално приобщаване на хората с увреждания.

*Уважаеми членове на Съюза на слепите в България,
През изминалите 100 години организацията ни е натрупала огромен опит за защита на правата и интересите на хората със зрителни увреждания. Ръководствата и са работили успешно в различни обществено-политически и икономически условия. Това е добра база в бъдеще нашето сдружение да продължи да бъде в челните редици на гражданските организации, борещи се за подобряване на качеството на живот на хората с увреждания.*

Васил ДОЛАПЧИЕВ

Заетостта

Нашата стогодишнина е един добър повод да си припомним някои по-важни моменти от нейното развитие. Няма да се спра на основателите и нейните дейци. Още първият устав е предвиждал необходимостта от заетост и създаването на брайлова библиотека. Така се създават в далечното минало оркестър и кошничарска работилница. Музиката винаги е била призвание и средство за издръжката на слепите хора. Тези, които не са имали музикални способности, са се учили да оплитат стъклен амбалаж. Издръжката на слепия човек е лягала основно на семейството. Царската власт е осигурявала предимно социални помощи.

След приключването на Втората Световна война при новите обществени условия необходимостта от заетост на слепите хора излиза на преден план. Учредяват се тяхната кооперация и професионалният хор. Това все още не е достатъчно за стотиците хора, които очакват някаква работа. Така, по образец на трудоустрояването в Съветския съюз, ръководството издейства от Министерски съвет организирането на стопанска система, в която да работят хора с нарушено зрение. Постановлението е от 1955 година. Следват още няколко акта на правителството. Учредява се предприятие "Успех" с клонове в София, Пловдив, Габрово и Варна. Производствената дейност обхваща стъклен амбалаж, четкарство, обличане на ластик, изработване на хастар. Кооперация "Корчагин" се влива в предприятие "Успех" с производство на копчета за облекло. Първият директор на предприятието е Стойчо Милчев, който същевременно е бил и секретар на ръководството на Съюза на слепите след неговия обединителен конгрес през 1951 година.

Истинският съзидателен размах в икономическата дейност започва след 1959 г. С това не подценявам ролята на Димитър Домусчиев и Павел Димитров, които са насърчавали създаденото стопанство. Иван Илиев – председател, заедно със заместниците му - Тодор Шошев и Желязко Пеев, поставя основите на една значима за страната ни производствена база, в която започват да работят стотици хора. В съюзната канцелария не е имало средства за най-елементарни административни нужди. Достига се до едно равнище на трудоустрояване, подкрепено от държавата. Строят се производствено жилищни комплекси. Създават се и първите филиали към предприятията.

Съюзните ръководства след 1971 година, когато Илиев е заменен с Тодор Шошев, а след него след 1977 г. с председател Янаки Градев стопанската система намира уважавано място в икономиката на страната. Дванадесет предприятия и 40 филиала с модерно обзаведена техническа база са обхванали близо 7 хиляди души, сред които половината са слепи и с нарушено зрение. Въведени са били производства на електротехнически изделия, кабели, куфари, кроненкорки. Присъствал съм на обсъждане в комитета по планиране. Експертите искаха работещите около 200 души в производството на капачките да получават обезщетение, а то да се извършва с автомати. Разбира се, нашата стопанска система успя да задоволи нуждите с милиарди кронки. Това вече е отпаднало, заместено е от пластмасата и олекотения метал. Чистата балансова печалба за 1988 г. беше 18 милиона лева. Промените завариха Съюза с оборотни и основни средства за около 200 милиона лева. За съжаление поради недалновидност тези огромни средства не можах да бъдат използвани пълноценно. При новите условия на свобода в икономиката можеха да се закупят жилища и да се вложат средства в рехабилитацията. Жалко, че не се договори закупуването на мястото на един от най-атрактивните лагери в Ахтопол. Просто поради инфлация финансовите средства се стопиха. За мен е необяснимо как се върнаха къщите в Караманица в Родопите и мястото на Люлин, закупени от нас и с притежание на наши нотариални актове. През следващите години Съюзът допълваше своя бюджет благодарение на осигурените в миналото земи и сгради.

Акцентирах върху масовата заетост по онова време. Причината бяха монополните производства, които държавата предоставяше. При свободния пазар и конкуренцията на проникналите по-евтини изделия изградената стопанска система не удържа. Производствата бяха основани предимно на ръчен труд - екстензивен. Тяхната себестойност не можеше повече да се конкурира. Явлението беше общо за страната, където редица държавни заводи са работели на загуба (справка в написаното от професор Вили Лилков).

Постулатът "заетост" днес търси решение при новите условия. В миналото имаше критика към сегрегацията, но това е по-малка беда от безработицата сред слепите хора. Набедената сегрегация създаваше самочувствие на слепия човек - достойнство, активно участие в живота. Предоставяха се съюзни жилища, създаваше се подходяща жизнена среда. Слепият можеше да образова децата си, да посреща своите материални и културни потребности.

Обществените процеси подминаха този начин на масова заетост. Какво очакваме днес? Слепотата и слабото зрение са непреодолим факт. Причините са различни. Ако се обърнем към подрастващите - за тях трябва да се положат усилия за по-добро образование, чуждоезикова култура. В дигиталната епоха и новите електронни технически средства те могат да имат по-добър шанс за заетост. Съвременната ни държава е осигурила базов доход на слепите хора над прага на бедността. Всичко това зависи от брутният обществен продукт, който създава страната ни. Това е добре, но заетостта не губи своето най-важно значение в живота на слепия човек. Заедно със семейството, обществената и социалната

среда трябва да има заетост, ангажимент, който да създава самочувствие и усещането за полезност. Това е изискване не само към нашата организация с нейната правозащитна роля, но и към държавните обществени институции.

В преклонна възраст при нас гостува Елисавета Багряна. Бяхме само двамата в кабинета ми на "Найчо Цанов". Попитах я: "Вие имате необикновен жизнен път. Кое смятате за най-важното в живота на човека?". Без колебание тя ми отговори: "Работата".

Сърцевината на активното включване е в самия сляп човек. В неговото образование, професионалната подготовка, волята и активността е заложена обществената му интеграция. Нека я постигнем!

Спас КАРАФЕЗОВ

IN MEMORIAM Сбогом, председателю Крумов

На 25 март ни напусна Иван Крумов - председател на ССБ от 1990 до 1998 година. Отишъл си е тихо в съня си, но оставяйки незаличима следа в паметта на колегите и приятелите си.

Иван Крумов Иванов е роден на 19 декември 1934 г. в село Подем, Плевенско. Основното си образование завършва в родното си село, а средно образование в Първа мъжка гимназия "Александър Втори" - Плевен. След това завършва финанси и кредит в ВИИ "Карл Маркс" - София. След завършване на висшето си образование започва работа като финансов ревизор в Плевен. От 1963 до 1970 г. е секретар на Общинския комитет на Българската комунистическа партия в Подем. Едва само на 36 години, още в младежка възраст, е пенсиониран поради силно влошено зрение в резултат на прогресиращата пигментна дегенерация. През същата тази съдбоносна 1970 година става и член на Съюза на слепите в България. Почти цели три десетилетия Иван Крумов участва активно в работата на неговите централни ръководни органи. От 1977 г. до 1985 г. е председател на Контролния съвет на ОКС.

От 1 януари 1986 г. до 18 май 1990 г. е директор на ПП "Успех" - Плевен. През този период числеността на персонала в предприятието нараства няколкократно, разкриват се и два производствени филиала в градовете Долни Дъбник и Враца. В предприятието се внедрява електронизирана линия за производство на шлаух на много високо технологическо равнище. Построява се образцово обзаведено работническо общежитие.

На VII конгрес на ССБ, състоял се през 1976 г., е избран за член на Централния съвет, а през 1977 г. и за член на неговото Бюро. На VIII и IX конгреси е преизбиран за член на тези два управителни органа. На X извънреден конгрес Иван Крумов е избран за председател на ССБ, на XI е преизбран на този пост.

По време на неговото председателство производствено-стопанската дейност на Съюза на слепите в България се отделя и обособява в самостоятелно търговско дружество. Приоритет в съюзната дейност стават правозащитните функции на организацията. Поставя се началото на финансиране на дейности на ССБ и неговите поделения посредством разработване и защита на проекти пред вътрешни и външни финансиращи институции. Разкриват се и първите дневни центрове за рехабилитация в София, Стара Загора, Варна и Сливен. Центърът за рехабилитация в Пловдив разширява няколкократно материално-техническата си база, разкриват се и се оборудват нови 10 учебни кабинета.

Иван Крумов, с огромния си управленски опит, се оказва невероятно подходящ кадър за ССБ през тежките преходни времена. Не без основание той е смятан за може би най-брилянтния управленец сред председателите на Съюза на слепите през предходните няколко десетилетия. С невероятно търпение и компетентност той се запознаваше с проектите на всички съюзни нормативни и поднормативни документи. Беше винаги добре подготвен за многобройните маратонски заседания на Изпълнителния и Централния съвет. И едно друго негово чудесно качество на модерен мениджър – председателят Крумов умееше да работи в екип.

Сам Иван Крумов лично участва в разработката и управлението на няколко проекта, които получават финансиране от Българската държава и от чуждестранни донори.

Председателят Крумов имаше куража сериозно да диференцира възнагражденията на съюзните председатели на трудов договор в зависимост от тяхната работа по осигуряване на пари и помощи за организациите им. Той не се страхуваше дори и понякога да ги наказва, сиреч, добре боравеше с моркова и пръчката...

Иван Крумов от 1990 до 1993 г. е генерален секретар, а от 1993 до 1997 г. е вицепрезидент на Съюза на слепите в Европа. В периода 1997 - 1998 г. за година и половина е член на Бюрото на този съюз.

Благодарение на тези си международни роли 8 години той активно проучва чуждестранния опит в областта на рехабилитацията и професионалната реализация на хората с нарушено зрение.

Във връзка с неговата 65-годишнина и за значителен принос в развитието на организираното движение на слепите в България през 1999 г. Централният съвет на ССБ му присъжда званието "Почетен член на Съюза на слепите в България".

На 31 октомври 2002 г. Общото събрание на пълномощниците на Съюза на слепите в България избира Иван Крумов за член на Управителния съвет.

Последните години от живота си Иван Крумов живее на село, в спокойствие, сред природата и заедно със съпругата си - учителката по френски език Златка Крумова.

Но ето че и неговият земен път приключи. Той изживя живота си достойно, на високи обороти и действително остави светла диря в паметта на всички, на които се бе случвало да се докоснат до него.

Поклон пред светлата му памет!

БЪЛГАРСКА ПАМЕТ 145 години от избухването на Априлското въстание

През пролетта на 2021 г. се навършват 145 години от момента, когато българите въстанаха за пореден път срещу чуждото иго, срещу тиранията, срещу положението си на рая.

Да, мнозина ще кажат, че Априлското въстание не е добре организирано, не е масово и синхронизирано, не е обхванало по-голямата част от народа и ще бъдат прави.

Преди Априлското въстание българите са въставали неведнъж, но Високата порта под "благосклонния поглед" на Великите сили се е справяла безапелационно и без особени затруднения. Но Априлското въстание е ярък белег на българщината и на желанието на нашите предци за освобождение.

Освобождение от поробителя и блян за самоуправление.

Саможертвата на Тодор Каблешков, Георги Бенковски, поп Харитон, Бачо Киро, Кочо Чистеменски и много още, дали живота си за свободата на родината, ни доказва, че свободата е най-голямото човешко благо. Подвигът на Христо Ботев блести с неугасваща яркост и днес. Поетът

идва с четата си, за да загине. Той осъзнава, че революционерството не е масово явление сред раята, както си го е представял, и въпреки това до последно се е опитвал и надявал на сънародниците си.

Жестокостта на османците при потушаването на въстаналите селища допринася за намиране на повод за война. Война, която е най-важната за България.

Започва поредната руско-турска, но за нас освободителна, война.

Всяка година около 3 март започва полемика между русофоби и русофили. Едните омаловажават стореното от руснаците, а другите ги възхваляват. Бих казал, че и двата лагера са водени преди всичко от емоции, а не от рационалност. На едните ще кажа, че всяка държава, па била и тя Русия, се води първом от своите интереси, а след това от чуждото благо. На другите казвам същото. И двете страни не бива да забравят, че именно българите дават писмеността на руснаците, така че полученото освобождение можем да го причислим и като благодарствен акт, макар че надали в Москва биха приели подобна трактовка. Но това, че Русия е водена от своя интерес и домогванията ѝ до проливите, ни най-малко не бива да обезценява Освобождението на България.

Българското опълчение, което се формира в рамките на руската войска, пише освободителната страница на родината. Шипка, Плевен, Стара Загора са част от символите на българската свобода. Символи, запечатани в историята и най-вече в литературата. Творбите на Иван Вазов, включително и романът "Под игото", оставят за поколенията подвизите на знайни и незнайни поборници за свобода. Русия е наясно, че останалите Велики сили няма да позволят силен неин плацдарм на Балканите, но въпреки това пробва със Санстефанска България. Берлинският конгрес е безкомпромисен, но идеалът за българите вече е роден.

Великите сили и Източният въпрос навлизат в нова фаза. България е свободна, но под сюзеренството на Портата, а огромни земи са върнати на османците. Това изгражда следосвобожденския идеал за обединение. Обединение, което така и не се осъществява в цялост. Но обединение, което подчинява българската политика на себе си. Редица войни, в това число и обединителни, България води с

едничката цел да освободи всеки потиснат българин.

Българите достигат до Съединението, а после и до Независимостта, все стълбове на новата държава. Стълбове, на които България стои и до днес.

Саможертвата на българите от 1876 г. със сигурност ще продължи да ни гордее, да ни бъде фенер за опазването на свободата и вървенето ни по пътя на цивилизацията. Преди 10 години Българската православна църква обяви за светии и светици мъчениците от Батак и Ново село. Именно вярата и християнството са онези темели, онзи бял бастун, прекарвайки българщината през тъмните пет века на робство. Всеки, дори и този, който не е религиозен, няма как да не признае ролята на Българската църква. Решаващата, всеопазващата и в крайна сметка успешната и последователна работа на църквата, съхранила пламъчето на България. Пламъче, което ще разгори в края на 19-ото и началото на 20-ото столетие.

Но когато говорим за Априлското въстание, за саможертвата, за канонизирането на мъчениците, зверски избити от башибозука и озверените разбойнически банди, нито за миг не можем да забравим за Апостола на свободата. Апостолът, който все още очаква своето канонизиране. Преклонението пред делото на Васил Левски не подлежи на съмнение, но въпреки това той не е обявен за светец. Той е светец в съзнанието на хората. Той е българският Апостол. Но той не е християнски светец по подобие на своите съратници от Батак. Църквата има своите категорични доводи, чиято достоверност никой не оспорва. Факт е, че Левски е захвърлил расото. Факт е, че Левски е убил, когато е искал да обезпечи средства за революцията. Това са факти, но е и факт, че Левски е единственият български Апостол на свободата. Ето защо ми се струва, че църквата може още веднъж да преосмисли своята позиция. Това би бил прецедент, който няма как да се повтори, защото Левски е един.

Някои народи си измислят национални герои, а ние си ги имаме, затова следва да ги почитаме и да възпитаваме поколенията в любов и вяроност към родината, но и към цивилизоваността, за да няма повече тирании, за да няма повече потисничество на което и да е човешко същество.

Априлци ни завещават порива за свобода, който ние, техните наследници, сме длъжни да отстояваме, ако не искаме отново да бъдем под чужда воля и да пропилеем лековато тяхната саможертва.

д-р Иван ЯНЕВ

ВНОСЕН ХУМОР **Защо не гласувам**

Автор - Джордж КАРЛИН

Превод от английски - Иван КАРАСТОЯНОВ

Джордж Денис Патрик Карлин е американски комик от ирландски произход, актьор, автор и обществен критик. Той е роден на 12 май 1937 г. в Ню Йорк. През 2008 г. посмъртно му е връчена американската награда за хумор "Марк Твен". През 2017 г. списание "Ролинг Стоун" го поставя на второ място сред петдесетте най-добри и въздействащи комици на всички времена. Той прекарва близо 50 години на сцената. Пише и сам изпълнява осмиващите текстове с мрачно чувство за хумор и размишления в областта на политиката, английския език, религията, човешкото поведение и забранените теми. Има 14 представления, заснети и разпространени от Ейч Би О. Първото от тях изпълнява през далечната 1977 година. Последното завършва и изнася само 4 месеца преди да почине. Има роли в няколко филма като "Догма", "Страшен филм 3" и други. Озвучава един от героите в "Тарзан 2". Умира от сърдечна недостатъчност на 71-годишна

възраст на 22 юни 2008 г. в Санта Моника в щата Калифорния.

"Може би сте забелязали, че има едно нещо, за което не се оплаквам – политиците. Всички се оплакват от тях. Всички казват, че са скапани. Откъде смятате, че се появяват тези хора? Те не падат от небето. Не преминават през невидима преграда от друга действителност в нашата. Те са плод на американски родители, домове, училища, църкви, фирми и университети и биват избирани от американски граждани. Те са най-доброто, на което сме способни, хора. Това можем да предложим на света. Това произвежда нашата система - вкарваш боклук, получаваш боклук. Ако гражданите са необразовани и себични, водачите им също ще са такива, а това няма да доведе до нищо друго освен до още по-егоистични и неграмотни американци. Следователно, може би, не политиците са скапани. Вероятно, може би, нещо друго е скапано тук. Например обществото. Да, обществото е скапано. Това е чудесен предизборен лозунг: "Избирателите не струват! Майната на надеждите им!". Ако всичко е по вина на тези политици, къде са онези умни граждани на страната? Къде са образованите, честни и достойни американци, готови да ги заместят, да спасят народа и да го водят напред? Нямаме такива хора в тази държава. Всички са в мола – чешат се отзад, бъркат си в носа, вадят банкова карта от чантата си и си купуват чифт маратонки със светлилки в тях.

Ето защо аз съм решил политическата дилема по много прост начин. В деня на изборите оставам вкъщи. Не гласувам. Майната им! Да го духат! Две са причините да не гласувам. На първо място – безсмислено е. Тази страна отдавна е купена и продадена. Изборите, които разиграват на всеки четири години, нямат никакво значение. Въздух под налягане, изпуснат отзад. Втората причина да не гласувам е убеждението ми, че нямаш право да се оплакваш, ако си гласувал. Хората обичат да извъртат нещата. Те заявяват, че нямаш право да се оплакваш, ако не си гласувал. Къде обаче е логиката в това? Ако гласувате и изберете нечестни и неспособни хора да ви управляват, а те прецакат всичко, вие носите отговорност за техните действия. Вие сте причинили проблема. Вие сте ги избрали. Вие нямате право да се оплаквате. Аз, от друга страна, който не съм гласувал, който дори не съм напуснал дома си в деня на изборите, не нося никаква отговорност за действията на тези политици и бъркотията, която са създали, поради което имам пълното право да се оплаквам.

Зная, че към края на годината ще имате от онези наистина бляскави президентски избори, които толкова много обичате. Насладете им се. Сигурен съм, че много ще се забавлявате. Убеден съм, че веднага щом изборите приключат - държавата ви ще се подобри мигновено. Що се касае до мен - на този ден аз ще съм си вкъщи и ще правя в общи линии същото като вас, с тази малка разлика, че когато

свърша със самозадоволяването, поне ще имам нещо, с което да се похваля (Тук той има предвид, че гласуването е тайна – бел. пр.).

ДОСТОЙНИ БЪЛГАРИ Живот, отдаден на хората

Преди век и половина – на 21 март 1871 г. земния си път приключи Петър Хаджи Берович, познат на българите като Петър Берон. Просветител, лекар, учен-естественик, енциклопедист и дарител - той оставя незаличима диря в Българското Възраждане.

Роден е през 1799 г. в Котел – град, придобил голямо значение във възрожденската ни история.

Замогнал се благодарение на стратегическото си положение до Котленския проход, градът устоява на кърджалийските набези, става и родно гнездо на видни личности като Софроний Врачански, Георги Раковски, Гаврил Кръстевич, Стефан Богориди и редица други, допринесли за българския духовен и националноосвободителен подем.

В началото на XIX век семейството на малкия Петър се преселва в Брашов – Влашко, където той учи в килийно, а след това в елино-българско училище. На 21-годишна възраст отива в Букурещ, където учи в гръцката Княжеска академия. По-късно с помощ от сънародници учи медицина в Хайделберг и Мюнхен. През 1831 г. защитава докторат и се връща във Влашко. Практикува в района на Крайова, където е сторонник и организатор на ваксинирането срещу едра шарка, с което спасява живота на много деца. По-късно отново заминава за Европа – живее в Париж, Лондон, Виена, Берлин, Прага и Атина. Дипломиран лекар, владеещ 9 езика, той се отдава и на научни занимания.

В Париж учи и работи в Сорбоната, където е известен като един отличен учен. Оценявайки академичните му способности, французите му предлагат френско гражданство, но той отказва. В Сорбоната получава добра заплата, голяма част от която влага за лабораторни експерименти. Плод на упорития му труд са съчинения в повече от 25 тома от различни сфери на науката. През 1863 г. пише разработка за безжичния морски телеграф. Има идеи за радиото, много преди да е патентовано. Още през 1824 г. с помощта на известния просветител Антон Йованович издава "Буквар с различни поучения" или тъй наречения "Рибен буквар". Издаден е в Брашов и е изобщо първият български буквар. Наречен е така заради изобразените в края на книгата кит и делфин – това са бозайници, а не риби, но народът го е кръстил така с много любов, защото този буквар е символ на началото на съвременното образование по българските земи на роден език. Букварът е отпечатан в 150 страници и се състои от 8 части. Той запознава учениците с азбуката, граматиката, някои молитви на старобългарски, статии по естествознание, басни, съвети и истории, аритметика и изображения на някои животни. Съдържанието предоставя всичко необходимо за цялостна програма за взаимно първоначално образование – Берон е привърженик на взаимоучителния метод и използва буквара, за да прокара идеите си. Също като Васил Априлов той счита, че новобългарският език трябва да се изгради на основата на народния говор. Така езикът ще е общодостъпен и по-лесно ще се усвоява от учениците. С "Рибния буквар" Петър Берон остава завинаги в душите и сърцата на много поколения българи, в националната памет на народа ни.

Големият български учен дарява средства за подкрепа на много български училища. През 1853 г. той прави завещание, преработено през 1867 и 1870 година. За изпълнител на завещанието си оставя един комитет с председател родолюбивия българин от Букурещ Евлоги Георгиев. През 1871 г. Берон посещава за последен път Румъния, за да уреди някои въпроси във връзка с имотите си, по които има заведени дела пред румънските съдилища. На 21 март е намерен удушен в имението си до Крайова. Съществува версия, че негов съдружник, който е имал претенции към някои имоти, е поръчал на наемни убийци да извършат това черно дело. След смъртта му оставените от Берон попечители печелят делото и изпълняват завещанието. От продажбата на имота се получава голяма сума, една част от която бива отделена за Котленската община, а останалата част – за построяването на Българската мъжка гимназия в Одрин.

Георги ГЕНОВ

ДОСТЪПНОСТ Столичната община заменя бутоните за пешеходци с нови, без натискане

Максим КАРАДЖОВ

Сензорни бутони за пешеходци вече са монтирани на оживени софийски кръстовища. Новите уреди заменят сегашните, които се натискат с ръка, докато новите се задействат само с доближаване на дланта на 1 - 2 см от устройството.

"Едновременно хигиенично и надеждно решение в ситуацията на COVID-19 пандемия. Сензорните бутони запазват всички действащи функции като обратен сигнал за приета заявка, звук за незрящи и други", посочват от Общината. Първите 20 бутона са поставени на кръстовищата на бул. "Константин Величков" с ул. "Пиротска" и с бул. "Възкресение". Още 200 сензора за пешеходци, които са българска разработка, ще бъдат произведени, като Общината възнамерява поетапно да оборудва по-оживените кръстовища с тях.

Светофарните уредби на 230 кръстовища в София са оборудвани с познатите бутони за пешеходци. Те бяха поставени през 2015 г. от фирмата "Телелинк" ЕАД, която спечели поръчката на общината на стойност 7.979 милиона лева без ДДС. Столичната община засега не посочва цената на новите сензорни бутони.

Много софиянци смятат, че въобще няма смисъл да се натискат бутоните, защото не вършат реална работа, но от общинската дирекция "Управление и анализ на трафика" твърдят, че те като част от светофарната уредба са включени в интелигентна система за управление на движението.

Когато пешеходец иска да пресече и натисне бутона, той подава заявка към системата. Светофарният контролер отчита, че по даденото направление има желаещ да пресече и автоматично обработва наличната информация за кръстовището. В подходящия момент за безопасно пресичане се подава зелен сигнал за пешеходеца и се гарантира достатъчно време, за да стигне до отсрещния тротоар. Ако бутонът не е натиснат, пак регулярно се пуска зелен сигнал за пресичане, но той е с до 20 секунди по-кратък, обясняват от дирекция "Управление и анализ на трафика".

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Варна

Откриване на обновена зала за шахмат

Регионалната организация на ССБ Варна развива многостранна дейност в грижа за материалните, културните и спортните потребности на своите членове. Една от приоритетните задачи е грижата за развитието на спорта, създавайки условия за тренировки и спортни занимания и финансиране на участията в турнири и състезания.

Шахматната игра е една от най-достъпните за практикуване от хората, изгубили частично или напълно зрението си. Шахматът без съмнение има положителен ефект върху умственото развитие на човека. Тази игра отговаря на творческите потребности като средство за изпитание на човешкият ум. На 12 март тази година в Дома на културата на слепите - Варна бе открита обновената зала за шах, ремонтирана изцяло със средства на ССБ. Това събитие бе част от мероприятията за отбелязване на 100-годишния юбилей на Съюза на слепите в България. Откриването бе съпроводено от състезания по шахмат и спортна табла. В състезанията участваха общо 24 незрящи състезатели – 12 души по шахмат и 12 души по спортна табла. Срещите на шахматистите бяха ръководени от треньора по шахмат Константин Ангелов Стоянов, а състезателите по спортна табла бяха подпомогнати от зрящи сътрудници.

Състезателите по шахмат получиха подарък - говорещ шахматен часовник и брайлов шах, от "Успех Филтър ССБ" ЕООД - клон Варна.

Официалното откриване на обновената зала бе заснето и излъчено от БНТ и отразено с интервюта от Радио Варна.

Христо ШИПАНОВ

ИЗКУСТВО И КУЛТУРА Слово като спасение

СЛОВОТО КАТО СПАСЕНИЕ

НАЦИОНАЛЕН ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС ЗА НЕЗРЯЩИ

Наскоро приключи Националният литературен конкурс за незрящи "Словото като спасение", реализиран от Театър-студио "4xС" и подкрепен от Национално читалище на слепите "Луи Брайл - 1928", както и от фондация "Очи на четири лапи".

В конкурса се включиха незрящи поети и писатели от цялата страна. Техните творби бяха разгледани и оценени от жури в петчленен състав. Председател бе проф. Боян Биолчев. Участниците имаха честта да бъдат оценявани и от имена като поета Петър Чухов, Георги Бърдаров и други. Всички те отличиха трите най-добри според тях творби, а авторите им получиха своята минутка слава и чуха произведенията си, пресъздадени в поетически спектакъл от актьорите към театър-лаборатория "Алма Алтер". Публиката също имаше възможност да избере своята любима творба и да награди нейния автор. Всички участвали в конкурса творби бяха публикувани в брайлов сборник, благодарение на читалище "Луи Брайл - 1928".

Първата среща бе с носителя на втора награда – писателят Иван Янев, неговият разказ носи заглавието "Втора дупка на шинела": "Ако пишеш нещо само за себе си и се притесняваш да го изложиш на показ, няма как да се развиваш. Писането, от една страна, е самотно занимание, но от друга страна - то е за публиката. Ако искаш да напредваш в този занаят, ти трябва да чуеш обратната връзка на хората". Победителят в Националния литературен конкурс "Словото като спасение", случайно или не, също е носител на прекрасното име Иван, а неговата наградена творба се казва "В плен на нощта". Това е Иван Карастоянов: "Аз никога не съм се приемал насериозно. Хората твърдят, че имам дарба, че съм поет. Аз често се шегувам, че съм сладкодуморедец, понеже за мен това си е един голям труд. В главата ми има някакви образи, някакви идеи и аз искам да ги облека в думи и да ги поднеса по възможно най-красивия и разбираем, докосващ начин за хората. Това понякога си е един много бавен и трудоемък процес. Затова смятам, че не е дарба, а по-скоро – отдаденост, нещо, което искаш да свършиш с много желание и старание, така че да се получи по възможно най-добрия начин". Трета награда получи Ани Ковачева за разказа "Заминавам". Със специалната награда на публиката беше удостоен разказът "Марта" на Михаил Недков.

Източник - БНР

В плен на нощта

Очите ти толкоз добри са!
Разкриват душа на дете.
Каква ли те фея ориса
във плен на нощта да са те?!

Зората, така златолика,
да срещаш чрез хорския шум,
а пурпура тих на светлика
в мечта, сътворена наум.

Сред паркове с пъстра премяна
и друми, потънали в скреж,
наместо с безгрижност засмяна,
да стъпяш с готовност да спреш.

Със пламенно молещи длани,
подобно на просяк сред път,
да търсиш нещата желани,
а няма да гледа светът.

Не трепват обаче ръцете,
не спира нозете страхът,
шумът пък е цъфнало цвете
в алеи край верния път.

И даже сред добата тъмна,
пленила очите добри,
в душата ти вече се съмна
и цветен света преоткри!

Иван КАРАСТОЯНОВ

Марта

Седя на пейката в парка. Следобедното слънце грее през напъпилите клонове на дървото над мен. Толкова е хубаво отново да е топло. Примижвам и оставам така за минута. Слушам птиците и бърборенето на хората, излезли на разходка. После допивам последната минерална вода, смачквам пластмасовата бутилка и тръгвам нагоре по алеята. Едва съм направил няколко крачки и я виждам. Тя върви срещу мен.

- Здравей, Марта! - казвам аз, като я пресрещам. - Много си хубава, страхотна рокля! Как си? Тя се усмихва плахо. Явно не се сеща кой съм, но не е удобно да ми го каже веднага. Аз я питам как е братът, знаейки и неговото име. Докато тя отговаря уклончиво, че всичко с него е наред, виждам как започва да се чуди дали не съм някой от многобройните му приятели. После я питам направо:

- Помниш ли ме?

Марта е притеснена. Не се сеща кой съм, но все пак се усмихва. Изглежда няма нищо против да си поговори с мен и да й разкажа откъде се познаваме. Аз тръгвам с нея надолу по алеята и я връщам в гимназията, години назад, толкова отдавна, че и тя самата не е сигурна имало ли ме е, или не. Стигаме края на парка. Там, където е любимото кафе. Питам я бърза ли, дали би изпила едно кафе с мен. Тя се колебае, казва, че няма много време, но все пак приема. Заведението е на самообслужване. Оставям я да седне и отивам за кафетата. Знаейки как го пие - с течна сметана, без захар. Когато го донасят, тя повдига вежди, учудена от това, че съм уцелил. Седи изправена на стола, напрегната е от този непознат, който знае толкова много за нея и се държи така мило. Мъчи я фактът, че не ме помни. Скована е, но все пак първото наистина топло слънце за тази година грее отгоре ни, мирише на пролет и е толкова хубаво, че малко по-късно тя вече се е облегла назад и се смее.

Кафетата ни свършват, не искаме втори, но и не бързаме да си тръгнем. Когато накрая ставаме, денят вече преваля. Оставяме парка и тръгваме пеша през града. Усмивката не слиза от лицето.

Изпращам я до тях. По пътя Марта ми разказва за картините си. После ме кани да ги разгледам. Приемам поканата, след това и чашата вино. Целувам я и тя отново се напруга. Пита дали не трябва малко да позабавим темпото. Не казвам нищо, само повторно допирам устни в нейните. Зная, че няма време. Не мога да чакам до утре. После нещата се развиват както всяка вечер през последните 4 години. Тя все пак отвърща на целувката ми. Казва, че това е лудост. Страх я е от мен, но също така е приятно да съм с нея.

Когато по-късно Марта уморена се сгушва в мен и заспива, аз изчаквам дишането; да стане равномерно, после внимателно се измъквам. Обличам се и на пръсти се отправям към вратата. Зная местата, на които дъските скърцат и ги избягвам. Искане ми се да остана, но все пак се налага да си тръгна. Отивам си, защото зная, че на следващата сутрин моята Марта няма да ме помни. Ще стане, ще закуси и ще се захване със странните си картини и така чак до следобед, когато ще излезе на разходка, за да ме срещне за първи път.

Михаил НЕДКОВ

ЛИТЕРАТУРНИ СТРАНИЦИ Демокрация и щастие

"Ако вие, деца, някъде по пътя си срещнете птича перушина, недейте я отминава. Повдигнете я от земята и я пуснете да полети и тя ще ви бъде много признателна.

Защото една птица може да бъде мъртва, но перата ѝ са винаги живи. Недейте отминава нашата птича перушина, недейте отминава спомена на нашия живот, а го съживявайте!" (Йордан Радичков, "Ние, врабчетата")

Мънички огледалца са Сърцата. Но все по-рядко се оглеждаме в тях. Защото вече не сме Деца. Защото вече пораснахме. Защото вече все повече се вираме в "обществената" витрина. Заставаме пред нея и си чакаме аплодисментите. Бурните & гръмките. Нареждаме се в редичка пред витрината. Не сме Приятели. Даже не се и познаваме. Но това не е важно. Важни са емблемите по дрешките... Важни са подвижните ламарини с джанти... Важни са бетонните кутийки... И колкото повече ни ръкопляска – толкова сме по-щастливи... А Сърцата ни тупкат. Туп-туп-туп. Те и друго не умеят. Те са като Слънцето, което умее само да свети...

Но все по-рядко ги чуваме. И няма значение дали шептят или крещят – ние просто избираме да бъдем глухи за тях. Сърцата ни вече не са ни Дом. Дом с главно "Д". Дом ни е хорското мнение. То ни топли. И само в него намираме уют... Един на друг си мерим Щастieto. Имаме си везна. Везната на Щастieto сме я нарекли.

Слагаме на везната една дамска чанта от 500 кинта и една от 50. Тази от 500 избухва в десеткартова щастлива усмивка. Защото е точно 10 пъти по-щастлива от чантата от 50, така ги виждаме нещата. Сигурни сме. Не ни интересува, че чантата от 50 кинта може и да усмихва всеки ден някого. Защото сме сигурни, че тази от 500 усмихва повече... Слагаме на везната едни мъжки кецове от 500 кинта и едни от 50. Тези от 500 печелят с 10 обиколки преднина Щастие. Защото са точно 10 пъти по-щастливи от кецовете от 50, така ги виждаме нещата. Убедени сме. Не ни интересува, че кецовете от 50 кинта може и да тичат всеки ден с мънички жестове към някого. Защото сме убедени, че тези от 500 развиват по-голяма скорост... Мерим си усмивките. Не тези в Сърцата... А тези на вещите ни... Дали се превръщаме във вещи? Не... Ние отдавна вече сме вещи... Ние отдавна вече сме само едни скапани вещи...

А бяхме Деца. Усмихваха ни едни други неща. Даваха ни джобни. Събирахме се бандата пред блока и се устремявахме към кварталната бакалия. Изсипвахме стотинките на тезгяха и продавачката ни режеше от телешкия салам от витрината. Завиваше ни го в хартия и хуквахме да дирим из квартала Котенца & Кученца. За да ги нахраним. Щастливи бяхме. Така си мисля. Защото слушахме мъничките си детски Сърца. Не си запушвахме ушите за тях. Оглеждахме се в тях. И разбирахме, че изпитваме неутолим глад да нахраним някоя Писана или някое Пале, вместо да си купим нещо за нас. Но после пораснахме. И се изгубихме. Изгубихме се някъде в демокрацията. Някак си не я разбрахме правилно. И я изкривихме. Ама я изкривихме-изкривихме-изкривихме. Разчекнахме я от изкривяване. Не ни "остават" сега левчета за четириногите Животинки. Защото онова невръстно туп-туп-туп го няма вече. Бабите & Дядовците ни са вече горе. В Небесата. И забравихме колко много ни обичаха. Сега из градинките има едни други Баби & Дядовци. Седят си сиротни по пейките. Но ние нямаме време да поседнем до тях. Да си поговорим с тях. Ей така, за каквото и да било. Да ги почерпим по кафе, вафла, сокче. Не им е останал никой. Ама никой-никой-никой... Само самотата & старостта ги приспиват. Но на нас не ни пука... Ние сме над тия неща... Защото кецовете ни за 500 кинта бързат. Тичат. Закъсняват. За среща в някой лъскав мол или в някой fashion ресторант с някоя чанта за 500 кинта. Нищо че живеем на лизинг. Мислим си, че "обществото" не знае. И че трябва да го изиграем. Да го изиграем добре. Да го изиграем много добре. Да го изиграем ама адски много добре. Като на сцена в театър. И да се поклоним. За да си получим гнилите аплодисменти.

И да ни връчат скапаната статуетка. И после да се приберем вкъщи. В "образцовите" си домове. Да спуснем щорите. Да сме избутали още един щастлив ден. Щастлив...

Щастлив – в очите на редичката пред "обществената" витрина... Да си налеем по чаша вино. И да се чукнем. Чук-чук-чук... И тук не става дума за истинска Любов. А само за скапан евтин секс... А после да запалим по цигара и да си кажем: "Ние сме ебати и вървежните играчи!"...

Мечтаем. Мечтаем да ни се случи Щастieto. Да навличаме най-дизайнерски дрешки. Да се пръскаме с най-маркови парфюми. Да караме най-поръчкови джипове и лимузини. Да сме в най-лъскавите

ресторанти. Да ни поднасят най-скъпите трюфели и хайвери, най-отлежалите вина и коняци. Да имаме най-луксозните мезонети и яхти. Да се check-ваме от Бали и Малдивите. Това е за нас скапаното Щастие ДНЕС. Защото ни ПРОМИХА ВЧЕРА. Дали сме виновни? Да, виновни сме. Много сме виновни. Адски много сме виновни. Защото позволихме на едни нещастници-"герои" и на едни нещастници-"героини" да ни облъчат. Изгубихме ценностите си. Разбрахме криво демокрацията. И се превърнахме в ловци на ЕВТИНО Щастие. Купуваме си лотарийни билети. И ги търкаме със стотинки. Днес нещо не ни е ден. Нещо не ни се падат милионите. Затова теглим по един бърз кредит. И хукаваме по моловете. Няма страшно, утре ще спечелим джакпота, сигурни сме... Вече не се радваме на мъничките неща. Защото ни се струват като ситни безцветни капчици дъжд. А ние си чакаме големия цветен порой. Чакаме, и чакаме, и чакаме. Да ни окъпе в злато и диаманти. Вече не тичаме с мънички жестове един към друг. Защото това си е чиста загуба на време. Тичаме само към голямото Щастие. Сутрин не се целуваме. Бързаме да излезем. Защото пищното Щастие може да ни чака на съседния ъгъл. Готово да пръсне сутиена си. И да го сграбчим за циците... Не си броим изневерите. Те не са важни неща. Важното е да намерим грандиозното Щастие. Вечер не се питаме как ни е минал денят. Това няма никакво значение.

Защото как може да има, след като не сме срещнали крупното Щастие!? Лягаме си в спалните. Не правим Любов. Само се чукаме. Без емоции. Без да потъваме с всички наши сетива един в друг. Без да се замисляме колко прекрасен всъщност е Човекът до нас. Защото мислите ни са на друго място. Мислите ни преследват колосалното Щастие. Лягаме си. И затваряме очи. Един до друг. Но не и един за друг... Не се прегръщаме. Защото прегръщаме само мечтите си. Мечтите за исполинското Щастие... Тъжно е. Малко. Или пък много. Или пък изобщо не е. Въпрос на усещане... Въпрос на светоусещане... На мен лично ми е тъжно. Много тъжно. Ама адски много тъжно... Знам и за един малък Принц, на когото също му е мега тъжно. Е, той е в Небесата. Но е вечен. Поне за мен е вечен. Ще си позволя да го цитирам: "Хората се пхат в бързите влакове, но не знаят вече какво търсят. И затова почват да се движат, но се въртят в кръг... Напразно."...

Иван БАРИШЕВ

ОБЩЕСТВО Новият политически тиранозавър

Ники КОМЕДВЕНСКА

Казват, че злото никога не идва само. Нашето зло и този път не поиска да направи извънредно изключение и след няколко затваряния и отваряния, след пандемични истерии и поредно разделение на про- и антиваксъри чалгата се изправи на политическата сцена с целия си блясък.

Всъщност еволюцията на този мезозойски динозавър се случи почти незабележимо - от кротко домашно гущерче до сценичен велосираптор, който вече има амбицията да се превърне в истински политически тиранозавър.

Слаба утеха е, че чалгата не е наш политически избор, а основно на живеещите извън пределите на България - на тази трапеза ние сме и основното ястие, и десертът в менюто на новия хищник.

Ако популизъмът на предишните ни се е струвал прекален, този на новите е направо зашеметяващ. Но така ще е: това, което искате да чуете, ще ви го кажат; това, което искате да видите, ще ви го покажат. Винаги съм мислела, че политиката е подчинена на разума. Днес вече знам, че политиката е подвластна на емоциите. Затова и бъдещето се очертава като истинско шоу, а ние ще се смеем, когато

вдигнат надпис "Смях", и ще ръкопляскаме пак по команда. Голям майтап - това е политиката днес. И след като чалгата вече е официалната политика на държавата, ще се изненадате ли, ако следващият президент се казва Криско?

Аз няма.

Източник – Фейсбук

ОБЯВА Програма "Христо Ботев" на БНР обявява:

XII поетичен конкурс "Зрящи сърца" за хора с увредено зрение

РЕГЛАМЕНТ НА КОНКУРСА

Желаещите да участват трябва:

- да изпратят до 3 свои стихотворения на свободна тема
- срокът за изпращане на стихотворенията е 10 май 2021 година
- необходимо е участниците да посочат трите си имена, възраст, точен адрес и телефон за обратна връзка, както и e-mail
- стихотворенията да бъдат изпращани на адрес:

**Българско национално радио София 1040,
бул. Драган Цанков № 4,
програма "Христо Ботев",
за конкурса "Зрящи сърца" или на e-mail: zriashtisartsa@bnr.bg**

ЖУРИ

Творбите ще се оценяват от жури в състав:

- Силвия Чолева (председател) – поетеса, ст. редактор в програма "Христо Ботев"
- Веселина Стоилова – поетеса
- Кристина Александрова – поетеса
- Цвета Николова – ст. редактор в програма "Христо Ботев".

НАГРАДИ

Ще бъдат присъдени първа, втора и трета награди и една специална награда за млад автор (до 30 години).

Имената на победителите ще бъдат обявени в предаването "Познати и непознати" на 24 май 2021 година, в което ще се излъчат и наградените стихотворения.

ПОКАНА за участие в първото заседание на XVIII Национално общо събрание на пълномощниците на Съюза на слепите в България

I. Управителният съвет на Съюза на слепите в България, на основание чл. 18, ал. 2 от Устава на ССБ, свиква I заседание на XVIII Национално общо събрание на пълномощниците на сдружението на 22-24 юни 2021 г. в хотел "Поп Харитон" - Дряново.

Начален час на заседанието - 15.00 часа на 22.06.2021 година.

II. Заседанието да протече при следния дневен ред:

1. Избор на ръководни и помощни органи на I заседание на XVIII Национално общо събрание на пълномощниците на ССБ:
 - А) ръководство на заседанието;
 - Б) секретариат;
 - В) преброители;
 - Г) мандатна комисия;
 - Д) комисия по избора;
 - Е) комисия по програмата за дейността на ССБ през периода 2021-2026 г.;
 - Ж) комисия по жалбите.
2. Доклад на мандатната комисия.
3. Отчет за дейността на Управителния съвет на ССБ за периода 1.06.2016 г. - 31.05.2021 г.
4. Годишен отчет за изпълнението на бюджета на ССБ през 2020 г.
5. Отчет за дейността на КС на ССБ през периода 1.06.2016 г. - 31.05.2021 г.
6. Избор на председател на ССБ.
7. Избор на председател на КС на ССБ.
8. Информация за дейността на търговските дружества на ССБ през 2020 г.
9. Информация за дейността на НЦРС – Пловдив.
10. Избор на членове на Управителният съвет на ССБ.
11. Избор на членове на Контролния съвет на ССБ.
12. Приемане бюджет на Съюза на слепите в България за 2021 г.
13. Приемане на програма за дейността на ССБ през периода 2021 - 2026 г.
14. Обсъждане на постъпили жалби.

РЕКЛАМИРАЙТЕ ПРИ НАС Рекламна тарифа на списание "Зари"

Корици:

- Втора корица (1 цвят) – 150 лева.
- Втора корица (4 цвята) – 230 лева.
- Трета корица (1 цвят) – 150 лева.
- Трета корица (4 цвята) – 230 лева.
- Четвърта корица (4 цвята) – 300 лева.

Вътрешни страници:

- Цяла страница (1 цвят) – 100 лева.
- Цяла страница (4 цвята) – 170 лева.
- Половин страница (1 цвят) – 70 лева.
- Половин страница (4 цвята) – 100 лева.
- Четвърт страница (1 цвят) – 40 лева.
- Четвърт страница (4 цвята) – 70 лева.
- 1/8 страница (1 цвят) – 25 лева.
- 1/8 страница (4 цвята) – 30 лева.
- 1/16 страница (1 цвят) – 15 лева.

1/16 страница (4 цвята) – 20 лева.

За фиксирано място – плюс 10%.

Цените са без ДДС

Отстъпки:

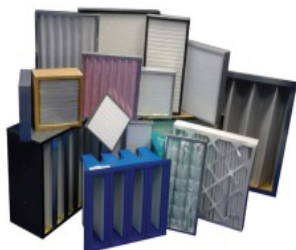
10% за 3 поредни реклами.

15% за 6 поредни реклами.

25% за 12 поредни реклами.

** Цените са при предоставен готов файл от страна на рекламодателя. За изработване на файл от предпечата на списание "Зари" цената е по допълнително договаряне.*

РЕКЛАМНА СТРАНИЦА Представяме ви "Успех Филтър ССБ" ЕООД

**USPEH
FILTER**

www.uspehfilter.com

София, 1360 бул. „Европа“ 138

Тел: 02 926 88 33, 02 926 88 44

Факс: 02 926 88 98

www.uspehfilter.com

e-mail: info@uspehfilter.com

„Успех Филтър ССБ“ ЕООД е специализирана фирма за производство на филтри за очистване на въздуха за всички видове климатични инсталации и чисти помещения, предфилтри, фини филтри и абсолютни филтри тип „HEPA“, филтри за двигатели с вътрешно горене и индустриални филтри.

Модерното оборудване съчетано с влагани материали от водещи фирми в света дава възможност за висока производителност и качество на продуктите.

ТЕХНОЛОГИИ Някои нови речеви синтезатори за български език

Стефан ЦВЯТКОВ

Речевите синтезатори или TTS са компютърно генерирани гласове, които могат да изговарят подаден към тях текст. Неговият източник би могъл да е екранен четец, софтуер за електронни книги като Valabolka или друга програма.

През последните години технологиите за създаване на речеви синтезатори претърпяха значително развитие. В резултат на това се появяват все по-естествено звучащи гласове.

Към момента най-широко използван е SpeechLab 2.0 с гласа на актрисата Гергана Стоянова,

разработен от Българската асоциация за компютърна лингвистика преди малко повече от 15 години. Синтезаторът е наличен за Windows и Android. Все още той е доста трудно заменим откъм качество на говора, въпреки че бяха създадени някои алтернативи като Daria от пакета Vocalizer TTS, Irina на Innoetics и българския глас за eSpeak.

В този материал ще си поговорим за още два речеви синтезатора, които се появиха през последните месеци. Те са разработени чрез съвременна невронна технология с елементи на изкуствен интелект.

Microsoft Neural TTS

Това са висококачествени гласове, които много наподобяват естествената човешка реч. Поддържат се 60 езика, включително и български. Вариантите са мъжки и женски, а имената им са Калина и Борислав. Могат да бъдат изпробвани от страницата Text to Speech в сайта на платформата за облачни услуги Microsoft Azure. За целта направете следното:

1. Изтрийте примерния текст от полето и въведете това, което искате да бъде прочетено.
2. От меню "Language" изберете "Bulgarian".
3. Във "Voice" задайте "Kalina" или "Borislav". Гласът Microsoft Ivan, който значително отстъпва по качество, също може да бъде изпробван.
4. Имате възможност да промените скоростта ("Speaking speed") и височината ("Pitch"). Новите стойности обаче няма да бъдат отразени по време на говоренето.
5. Натиснете "Play" и текстът ще бъде прочетен според избраните настройки.

Гласовете звучат наистина качествено и доста приятно, а задаването на висока скорост не води до изяждане на букви и съвкване на думи, което се наблюдава например при Vocalizer Daria. Калина и Борислав имат някои проблеми с ударенията и не се справят чак толкова добре с английския, но за четене на текстове на български определено биха били полезни.

Не е ясно кога и дали от Microsoft ще позволят Neural TTS да бъде използван в Windows. Към момента гласовете са налични за разработчици на приложения чрез платформата за облачни услуги Microsoft Azure.

Женският вариант Калина може да бъде изпробван и в сайта bntnews.bg, където има вградена възможност за прочитане на всяка новина чрез него. За целта е необходимо да влезете в дадена публикация и да намерите прозорчето на функцията. Можете да я стартирате чрез бутона "Play". Тази възможност присъства и в приложението BNT News за Android и iOS.

Гласовете Калина и Борислав са налични и в мобилния вариант на Microsoft Word за Android. Имайте предвид, че функцията не е съвместима с екранния четец TalkBack и не може да се стартира, докато той е включен. Microsoft Word за iOS все още не е преведен на български, затова там възможността не е достъпна.

За да използвате гласовете в Android, направете следното:

1. Изтеглете мобилната версия на Word от Google Play магазина.
2. Отворете приложението и се впишете с вашия Microsoft акаунт.
3. Създайте нов документ.
4. В него поставете текста, който искате да бъде прочетен.
5. Отворете менюто в горната дясна част на дисплея.
6. Изберете опцията "Прочети на глас". За да започне изговарянето, необходимо е преди това да сте изключили екранния четец TalkBack, ако го използвате.
7. От появилото се прозорче можете да се придвижвате напред и назад в текста, както и да настройвате параметрите на гласа.

SkyCode TTS

Този речев синтезатор е разработен от компанията SkyCode, която още преди години беше известна със софтуера за машинен превод WebTrance. Вариантите са мъжки и женски, а имената им са Владо и Виолета. Могат да бъдат изпробвани чрез сайта: tts.skycode.com.

Гласовете звучат доста естествено, но имат проблем с някои ударения, както и с четенето на текстове на английски. Справедливо е обаче да отбележим, че синтезаторът е в начален етап на разработка.

Налична е версия за Android на цена от 8,99 лв. Този вариант често получава обновления и си личи, че разработчиците полагат немалко усилия за изчистване на бъговете. В резултат производителността на

гласовете се подобрява доста бързо и най-вероятно не е далеч моментът, когато ще могат да бъдат използвани като основни.

Ако имате желание, бихте могли да закупите приложението за Android. Така ще спонсорирате проекта и ще повишите вероятността той да бъде развиван със същото старание, както до момента. Вашите мнения и препоръки можете да изпращате на имейл: guser@skycode.com.

Ако използвате мобилното приложение, за да смените варианта на гласа, е необходимо да влезете в настройките за синтезиран говор на вашето устройство, след това в опцията за език. Оттам бихте могли да изберете мъжкия вариант (Владо) или женския (Виолета).